

ΜΟΥΣΕΙΟ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗΣ ΝΑΥΤΙΛΙΑΣ

ΠΕΤΡΙΔΟΥ ΕΛΕΝΗ

ΤΜΗΜΑ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ 2022

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα διπλωματική εργασία αφορά στο σχεδιασμό ενός μουσείου με σκοπό τη διατήρηση της παραδοσιακής ναυτιλίας καθώς και την αναδιαμόρφωση και αναβάθμιση της περιοχής του Άναυρου στην πόλη του Βόλου, τμήμα της οποίας παραμένει εξουδετερωμένο, χωρίς ενδιαφέρον για τους πολίτες.

Με αφορμή το πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το οποίο επιδοτεί την καταστροφή - κοπή των παραδοσιακών σκαφών, κάτι που συντέλεσε στον αφανισμό της θαλάσσιας ναυπηγικής και της πολιτιστικής κληρονομιάς της Ελλάδας, η δημιουργία ενός μουσείου για τη διατήρηση και τη διασφάλιση της παραδοσιακής ναυτιλίας θα διαφυλάξει και θα διαδώσει τη γνώση που κόντεψε να εκκλείψει.

Στόχος είναι η δημιουργία ενός μουσείου που θα φιλοξενεί αρχείο της πόλης του Βόλου, χώρους εκθεμάτων πραγματικών σκαφών, ναυπηγικά μοντέλα και μακέτες, καθώς και εργαλεία, σχέδια, χνάρια και αντικείμενα εξαρτισμού σκαφών. Θα υπάρχει δυνατότητα να πραγματοποιηθούν δράσεις και δραστηριότητες ομάδων του τομέα, καθώς στο οικόπεδο χωροθετούνται οι εγκαταστάσεις του Ναυτικού Ομίλου Βόλου, όπου θα αποσκοπούν στην εισαγωγή μαθητών αλλά και του ευρύτερου κοινού στη ναυπηγική.

Πέραν όμως από την πλευρά της ναυπηγικής, το κτίριο καλείται να αναβαθμίσει την περιοχή, χωροθετημένο σε ένα οικόπεδο με μικρή κλίση, κάτω από τον λόφο της Γορίτσας, το οποίο καταλήγει στην ακτή πάνω από τη θάλασσα, αποτελώντας στοιχείο αρμονικής ένωσης, χωρίς να διχοτομεί το αστικό τοπίο. Η σύνθεση και ο σχεδιασμός του θα ακολουθεί τις αισθητικές αρχές μιας σύγχρονης αρχιτεκτονικής προσέγγισης σχετικά με τη διείσδυση της φύσης στον αστικό ιστό, και την εναρμόνισή της με αυτόν. Ο προσανατολισμός και οι βασικές χαράξεις του κτιρίου βασίζονται στην λογική της καθέλκυσης των πλοίων από το νερό προς τη στεριά, για αυτό και τμήμα του θα μοιάζει να εισχωρεί στο νερό, χωρίς όμως να διακόπτει την ακτογραμμή.

Η τοποθεσία κρίθηκε η πλέον ιδανική, καθώς βρίσκεται σε μικρή απόσταση από το κέντρο του Βόλου και εξαιτίας του φυσικού τοπίου που παραπέμπει σε καρνάγιο, προσφέρει τις κατάλληλες συνθήκες παρατήρησης, μελέτης και εκμάθησης ναυπηγικών δραστηριοτήτων, προσελκύνοντας επισκέπτες και ζωντανεύοντας ένα ερημωμένο κομμάτι του ιστού.

ΑΦΟΡΜΗΣΗ

Το 1991, ξεκίνησε ένα πρόγραμμα απόσυρσης αλιευτικών σκαφών, όταν η Ευρωπαϊκή Ένωση με στόχο τη μείωση της υπεραλίευσης στις θάλασσες και την προστασία των αλιευτικών αποθεμάτων εξέδωσε οδηγία για την απόσυρση των καϊκιών και την κατάθεση της επαγγελματικής άδειας, η οποία το 2014 τροποποιήθηκε και ενσωματώθηκε σε αυτήν και το σπάσιμο των καϊκιών.

Οι αλιείς που θα επιλέξουν να πάρουν μέρος στο πρόγραμμα θα πρέπει υποχρεωτικά να κόψουν το καϊκι τους, διαφορετικά χάνουν την επιδότηση.

Τα τελευταία χρόνια, λόγω της οικονομικής κρίσης, οι Έλληνες ψαράδες επιλέγουν να «κόβουν» τα καϊκια τους, καθώς τα χρηματικά ποσά από την επιδότηση δεν είναι καθόλου ευκαταφρόνητα.

Το ύψος κυμαίνεται ανάλογα με την ηλικία του σκάφους, το μήκος, τις μηχανές του και μπορεί να φτάσει ακόμα και τις 300.000 ευρώ. Σημειώνεται ότι ο ψαράς μπορεί να κρατήσει και να πουλήσει ξεχωριστά τα εργαλεία του (δίχτυα, παραγάδια, βίντσι, ψυγείο κ.ά.) όπως και τη μηχανή του καϊκιού. Το μόνο που πρέπει να καταστραφεί με τρόπο που να μην επιδέχεται επιδιόρθωση είναι το ξύλινο σκάφος.¹

Το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης αποτέλεσε φορέα υλοποίησης του προγράμματος καταστροφής σκαφών και έτσι πολιτιστικοί σύλλογοι, φορείς αλλά και πολίτες πραγματοποιούν προσπάθειες ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης για το ζήτημα.

Ο Βόλος ως μια πόλη με ένα από τα σημαντικότερα λιμάνια στην Ελλάδα, έχει μεγάλη ιστορία με τα παραδοσιακά σκάφη, με σημαντικότερο την Αργώ. Έτσι επιλέχτηκε ως η ιδανικότερη πόλη για τη δημιουργία ενός μουσείου παραδοσιακής ναυτιλίας.

¹ Χριστίνα Παπασταθοπούλου 07.04.2018. Τα «ξύλινα τείχη» της παράδοσης γκρεμίζονται [online] https://www.efsyn.gr/nisides/146350_ta-xylina-teihi-tis-paradosis-gkremizontai

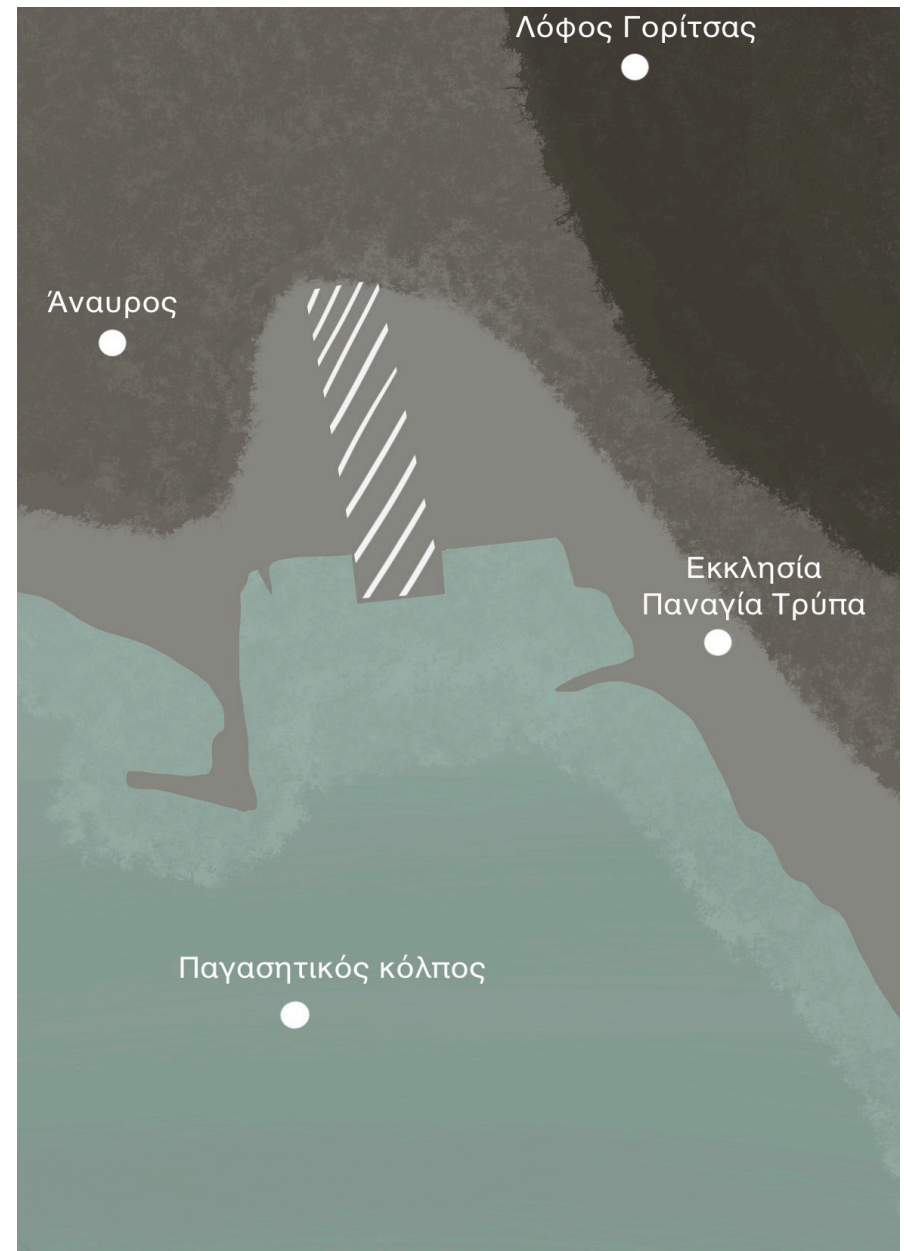

ΠΕΡΙΟΧΗ

Η περιοχή που επιλέχθηκε, είναι ένα οικόπεδο με μικρή κλίση στον Άναυρο Βόλου, η οποία χρήζει αναβάθμισης και αναδιαμόρφωσης. Το οικόπεδο περιλαμβάνει τις εγκαταστάσεις του Ναυτικού Ομίλου Βόλου και σχηματίζει καρνάγιο δίπλα ακριβώς από τον επιλεγμένο χώρο για την κατασκευή του μουσείου. Βρίσκεται πάνω στην ακτογραμμή, χωρίς όμως να τη διακόπτει, πράγμα που λειτουργεί θετικά ως προς τη χρήση του χώρου, όχι μόνο ως μουσείο, αλλά ενισχύοντας την προσέλκυση πολιτών, με σκοπό τη διαδραστικότητα, προωθώντας τη παρατήρηση και εκμάθηση ναυτιλιακών δραστηριοτήτων.

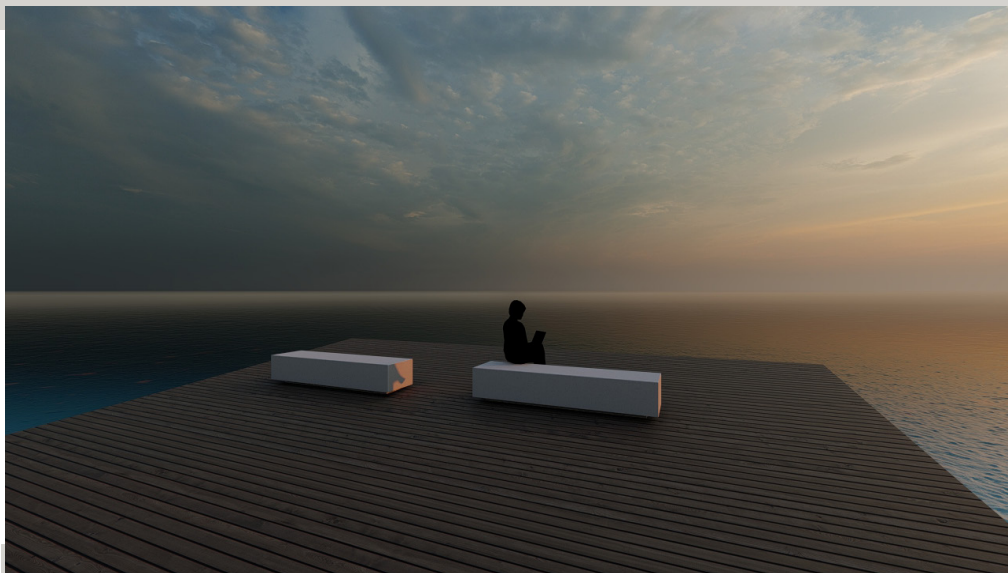
Το μουσείο στοχεύει στην εναρμόνιση του αστικού τοπίου, για αυτό και διατηρεί ένα σχετικά χαμηλό ύψος, ώστε να μη διακόπτει τη φυσική ροή και κλίση από το λόφο της Γορίτσας, μέχρι τη θάλασσα.

Στο υπάρχων οικόπεδο, δημιουργείται μια εισχώρηση στο νερό, πράγμα που αποτέλεσε την σχεδιαστική πηγή έμπνευσης καθώς καθόρισε τις βασικές χαράξεις για τα όρια και το σχήμα του κτιρίου.

ΠΡΟΘΕΣΗ

Κύρια πρόθεση αυτής της διπλωματικής εργασίας είναι η δημιουργία τέτοιου περιβάλλοντος ώστε με αφορμή τις διάφορες δράσεις και τα σεμινάρια που θα διεξάγονται στο χώρο, οι επισκέπτες να έχουν την ευκαιρία να βιώσουν, να παρατηρήσουν και να μελετήσουν τις ναυπηγικές δραστηριότητες, διαφυλάσσοντας την τέχνη της ναυτιλίας και διασφαλίζοντας τη διάδοση γνώσεων αλλά και την αξιοποίηση της υλικής και άυλης πολιτισμικής κληρονομιάς, στους τομείς της ναυπηγικής και ναυτικής τέχνης, που κινδύνεψαν να χαθούν, αναβαθμίζοντας ταυτόχρονα ένα αποξενωμένο κομμάτι της πόλης. Το μουσείο μέσα από ένα πλέγμα εκπαιδευτικών και ερευνητικών δραστηριοτήτων που συνδέονται λειτουργικά και αλληλοσυμπληρώνονται θα εκπληρώσει τους στόχους αυτούς, και θα απευθύνεται σε ευρύ φάσμα επισκεπτών, από τους απλούς τουρίστες, μέχρι τους εξειδικευμένους επισκέπτες. Ευσεβής στόχος αυτής της προσέγγισης είναι ο επαναπροσδιορισμός μιας εξουδετερωμένης περιοχής που θα αποτελέσει χώρο μόρφωσης, ψυχαγωγίας και πολιτισμού.

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

Κατά την επίσκεψη στο χώρο, ο επισκέπτης βρίσκεται στη μέση μιας έκτασης με μικρή κλίση, η οποία χωροθετείται ανάμεσα σε έναν λόφο, αυτόν της Γορίτσας, και στη θάλασσα. Η διατήρηση αυτού του στοιχείου αποτέλεσε τον βασικό σχεδιαστικό στόχο, έτσι ώστε το κτίριο του μουσείου να δημιουργήσει έναν δεσμό στα δύο ισχυρά στοιχεία της φύσης (βουνό και θάλασσα) και όχι να διχοτομήσει το τοπίο με τη βίαιη και ξένη παρουσία ενός κτιρίου. Ο όγκος της στέγης τμήματος του κτιρίου λειτουργεί ως μια κεκλιμένη επιφάνεια η οποία ανασηκώνεται στη νότια πλευρά της στεγάζοντας το χώρο του cafe στον όροφο του κτιρίου. Οι επισκέπτες έχουν τη δυνατότητα να περπατήσουν στη στέγη αυτή χωρίς την είσοδό τους πρώτα στο χώρο του μουσείου, και να καταλήξουν στην κορυφή του κτιρίου μπροστά στη θάλασσα. Παράλληλα, άλλο τμήμα του κτιρίου ακολουθεί την αντίστροφη λογική, ανυψώνοντας το βόρειο τμήμα της στέγης, στο οποίο η πρόσβαση είναι δυνατή παραμόνο από το χώρο του cafe και κατά συνέπεια από το μουσείο. Τα υπερυψωμένα τμήματα έχουν επένδυση από ξύλινες σανίδες για deck ώστε να αποτελεί ένα πιο φιλικό προς τον επισκέπτη υλικό.

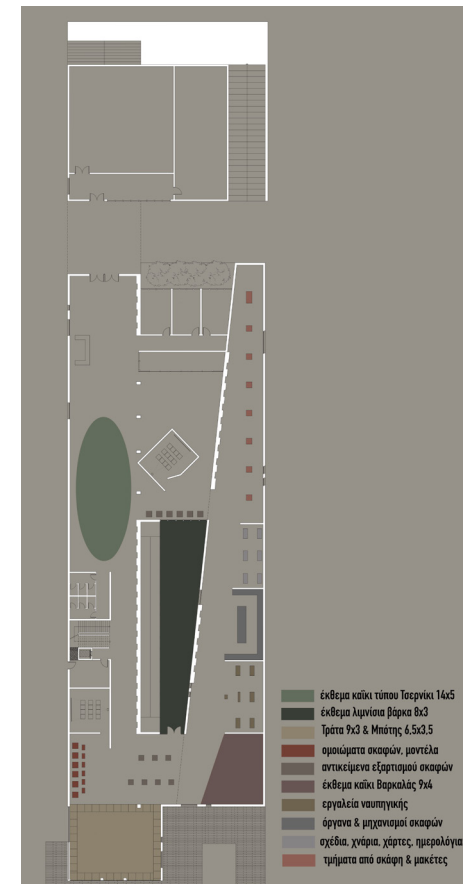
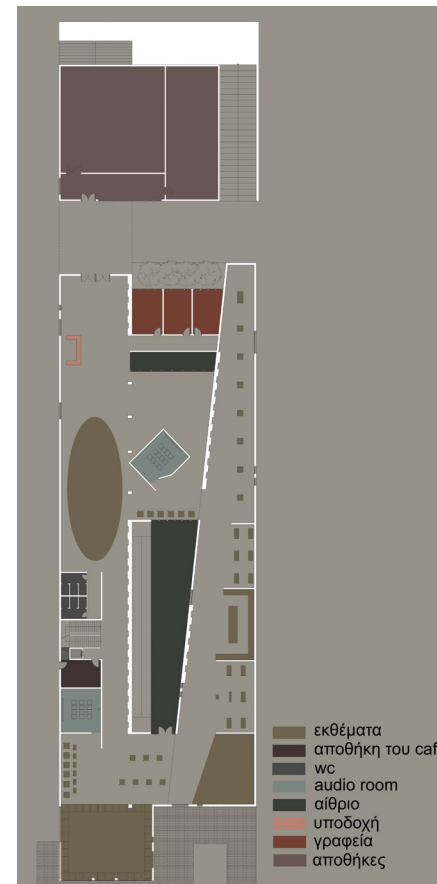
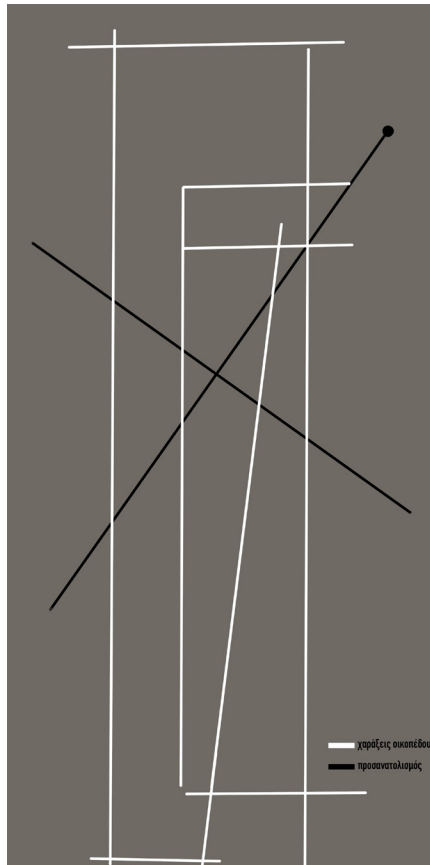

ΧΑΡΑΞΕΙΣ & ΡΟΕΣ

Εργαλείο σχεδιασμού του κτιρίου αποτέλεσε η παρατήρηση κάποιων βασικών στοιχείων του οικοπέδου. Με βάση την εισχώρηση τμήματος γης μέσα στη θάλασσα, δημιουργήθηκαν οι δύο βασικές χαράξεις και οι ροές κίνησης στο χώρο καθώς ακολουθείται η λογική της καθέλκυσης των πλοίων από το νερό προς τη στεριά. Παρά τα αυστηρά όρια του κτιρίου, δεν διακόπτεται πουθενά η ακτογραμμή, αντίθετα μάλιστα γίνεται μέρος της σύνθεσης και επιτρέπει στον επισκέπτη μια κυκλική πορεία.

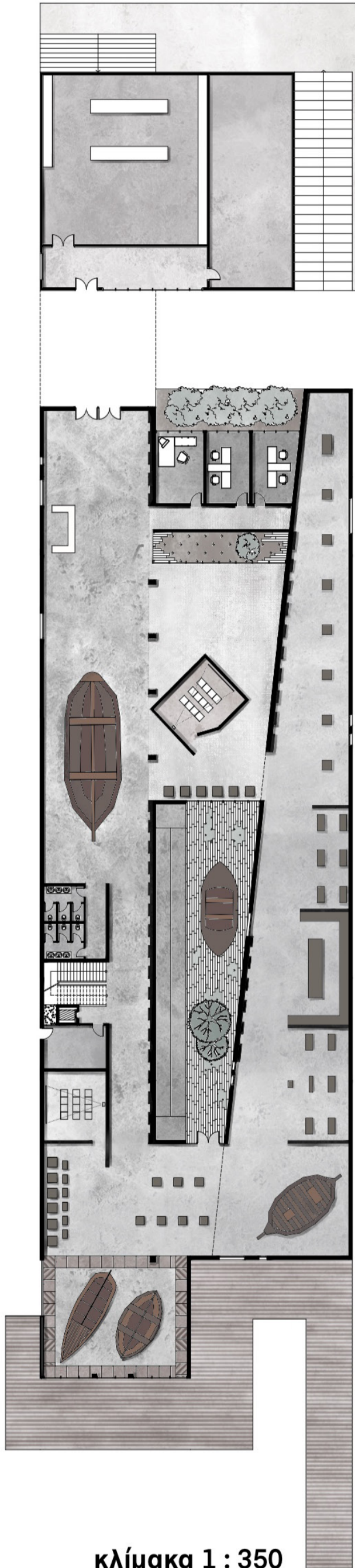
ΧΡΗΣΕΙΣ & ΚΤΙΡΙΟΛΟΓΙΚΟ

Το μουσείο θα φιλοξενεί αρχείο της πόλης του Βόλου, πολλαπλούς χώρους εκθεμάτων, πραγματικά σκάφη της εποχής, καθώς και ναυπηγικά μοντέλα, μακέτες εργαλεία, σχέδια, χνάρια και αντικείμενα εξαρτισμού των σκαφών. Θα υπάρχει δυνατότητα να πραγματοποιηθούν δράσεις και ομαδικές δραστηριότητες, καθώς και σεμιναριακού τύπου συνέδρια κατάρτισης. Πολλαπλά προγράμματα διαμορφωμένα για παιδιά θα παρέχουν τη δυνατότητα συνδυασμού δράσεων με τον Ναυτικό Όμιλο Βόλου.

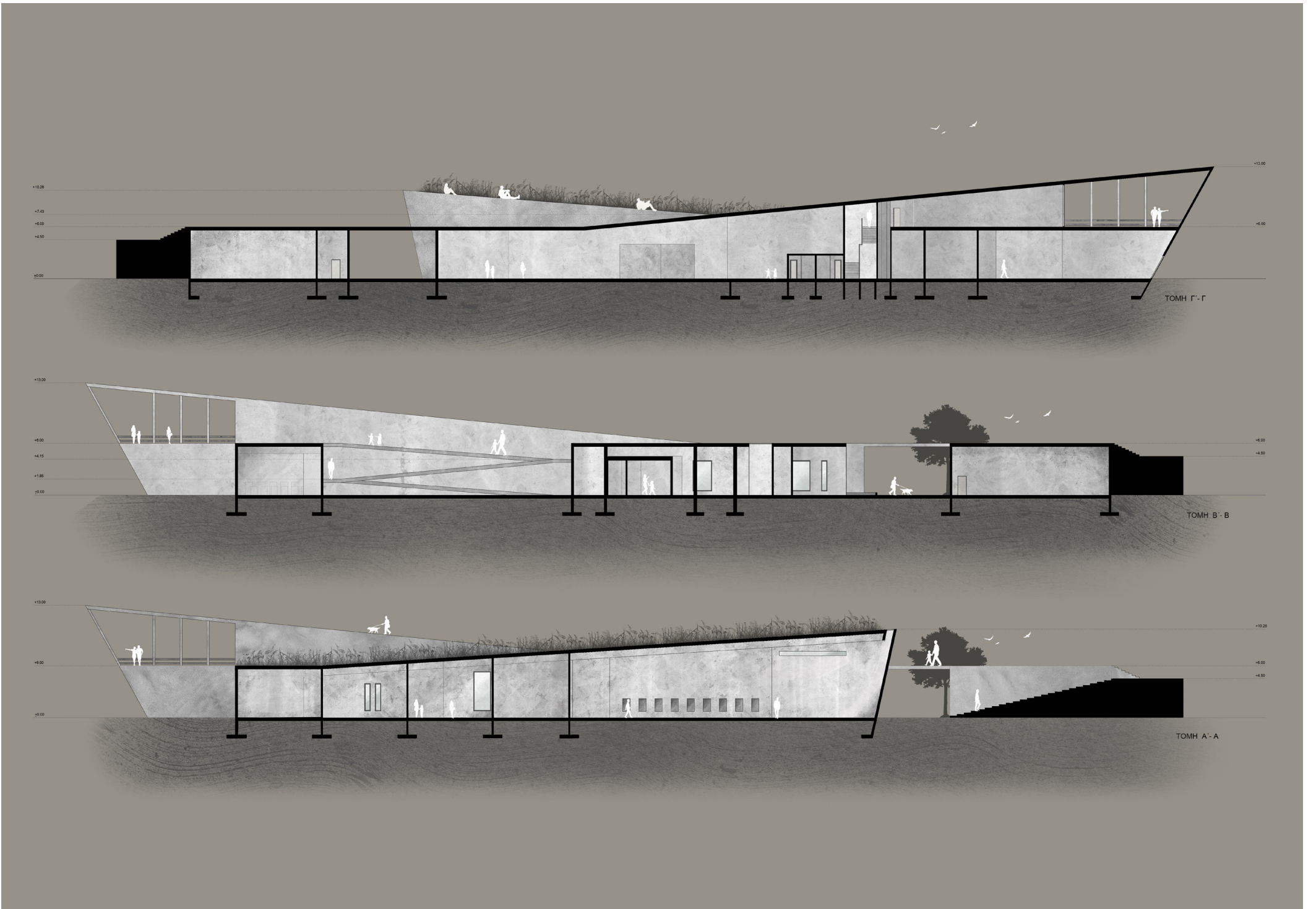

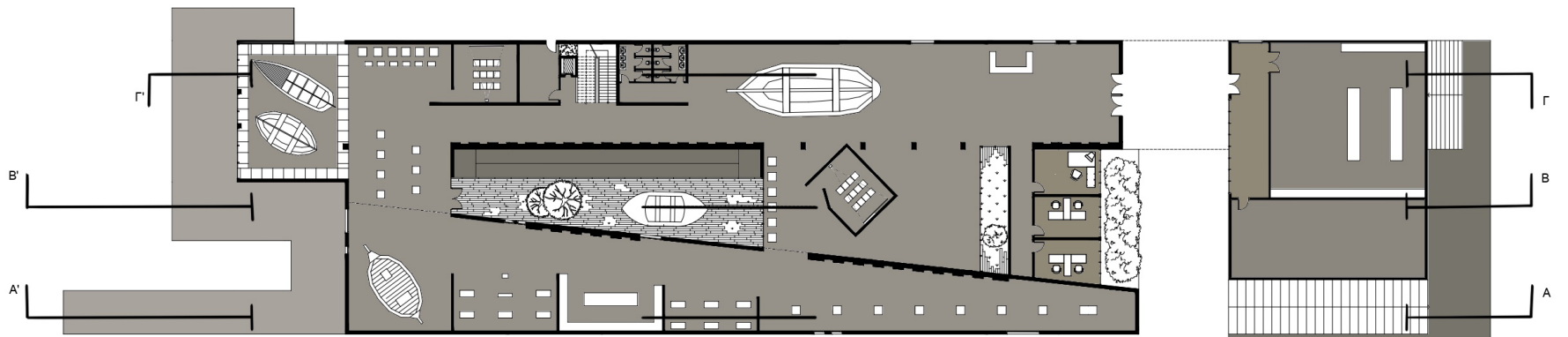
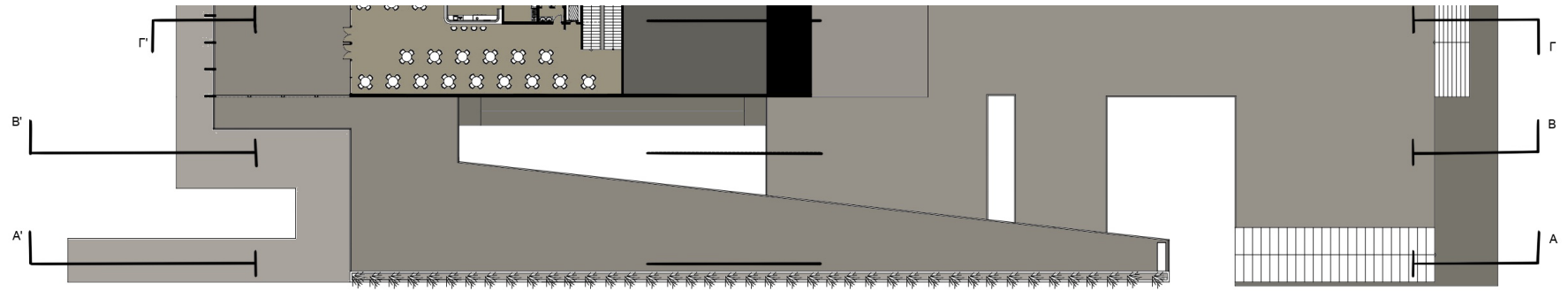
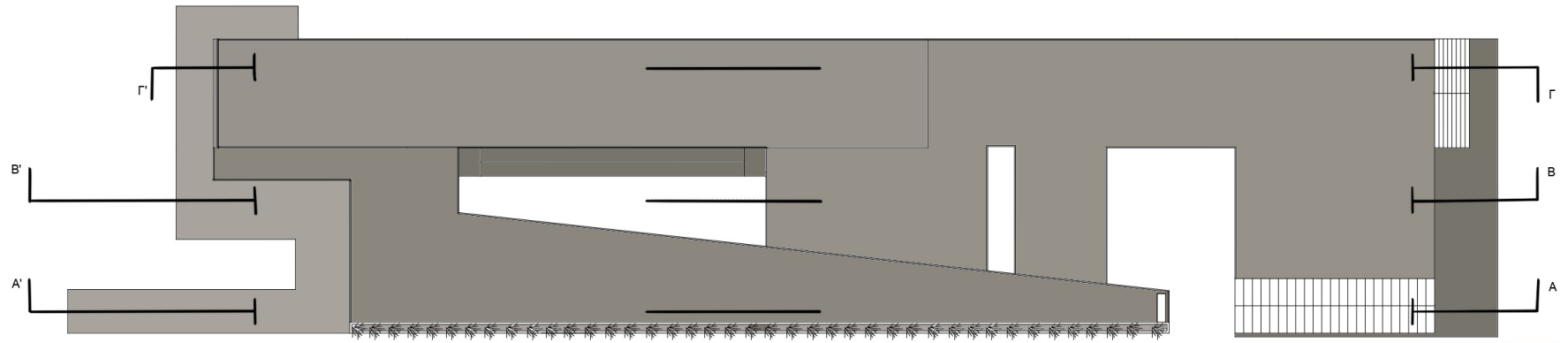
- εκθέματα
- αποθήκη του cafe
- wc
- audio room
- αίθριο
- υποδοχή
- γραφεία
- αποθήκες

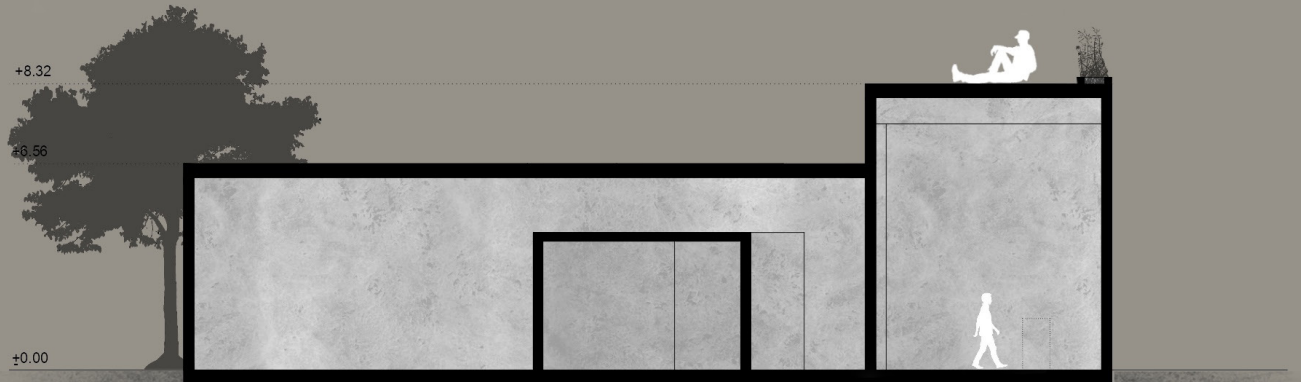
- εκθέμα καίκι τύπου Τσερνίκι 14x5
- εκθέμα λιμνίσια βάρκα 8x3
- Τράτα 9x3 & Μπότης 6.5x3.5
- ομοιώματα σκαφών, μοντέλα
- αντικείμενα εξαρτισμού σκαφών
- εκθέμα καίκι βαρκάλος 9x6
- εργαλεία ναυπηγικής
- όργανα & μηχανισμοί σκαφών
- σχέδια, χνάρια, χάρτες, ημερολόγια
- τμήματα από σκάφη & μακέτες

κλίμακα 1 : 350

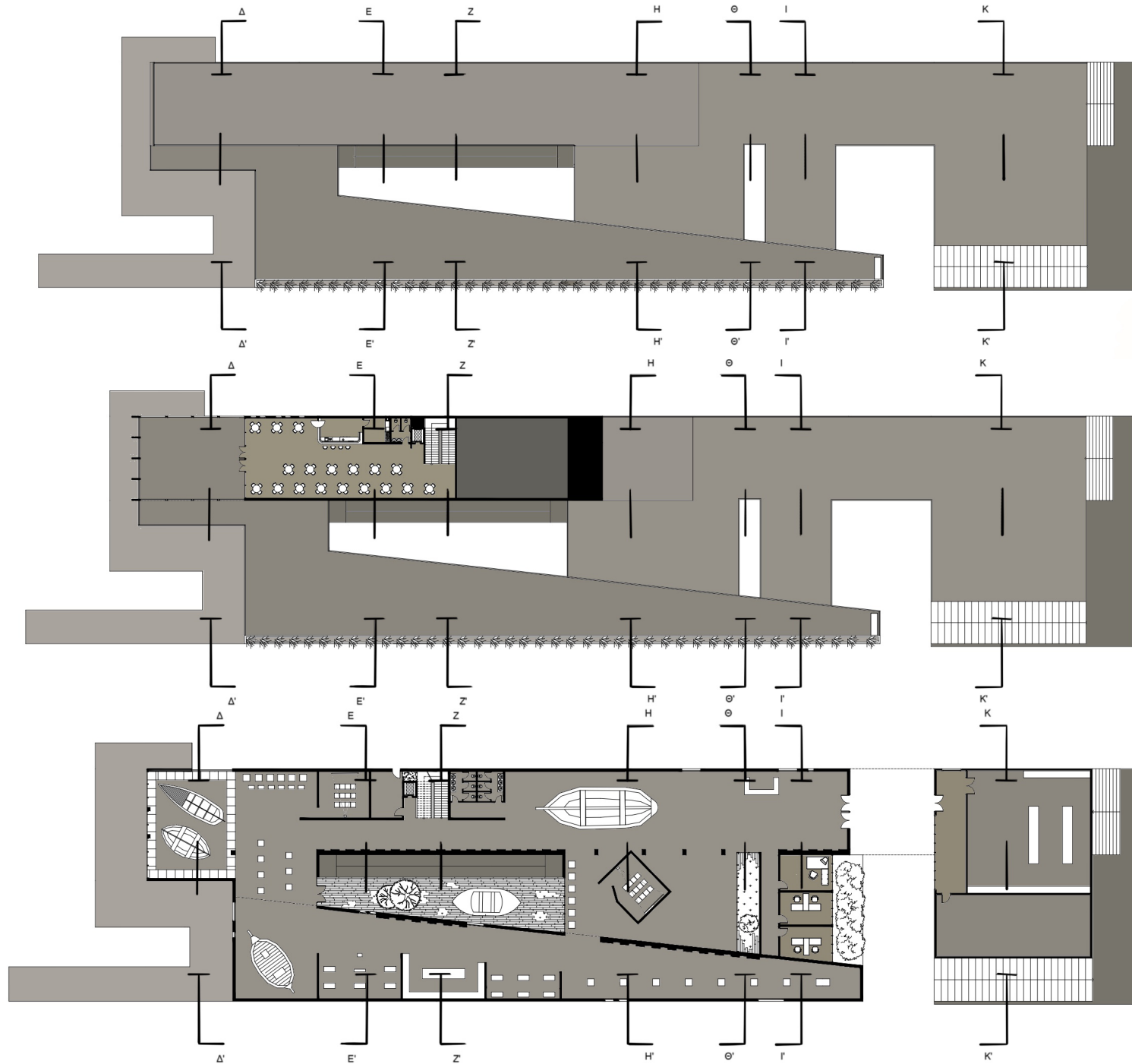

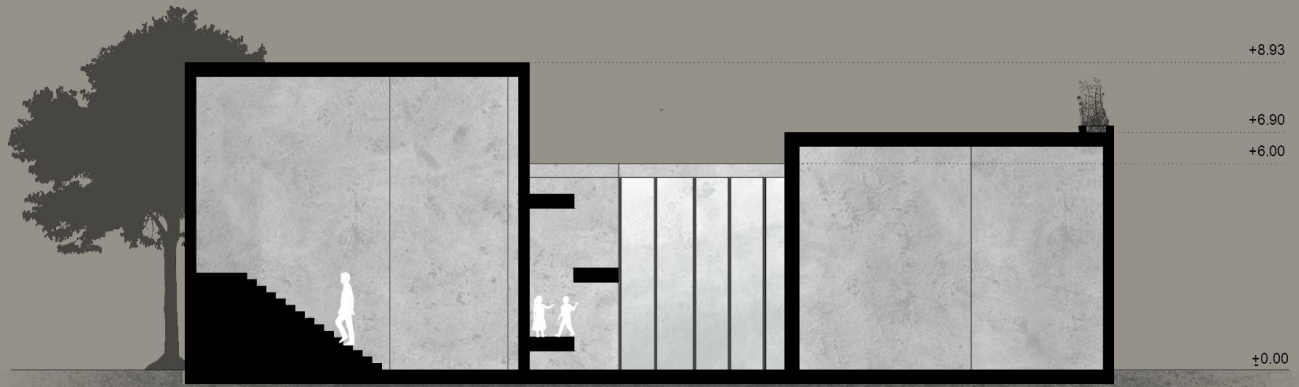

TOMH H'-H

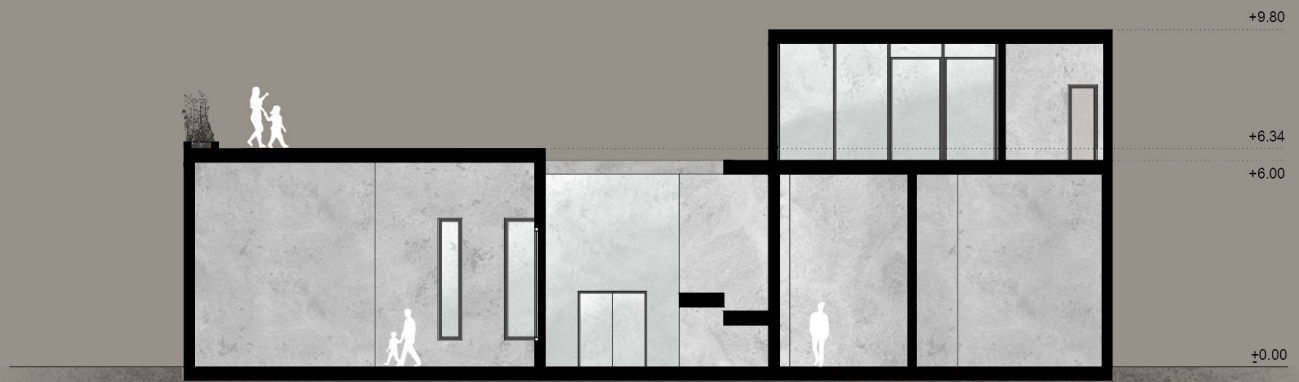

TOMH Δ'-Δ

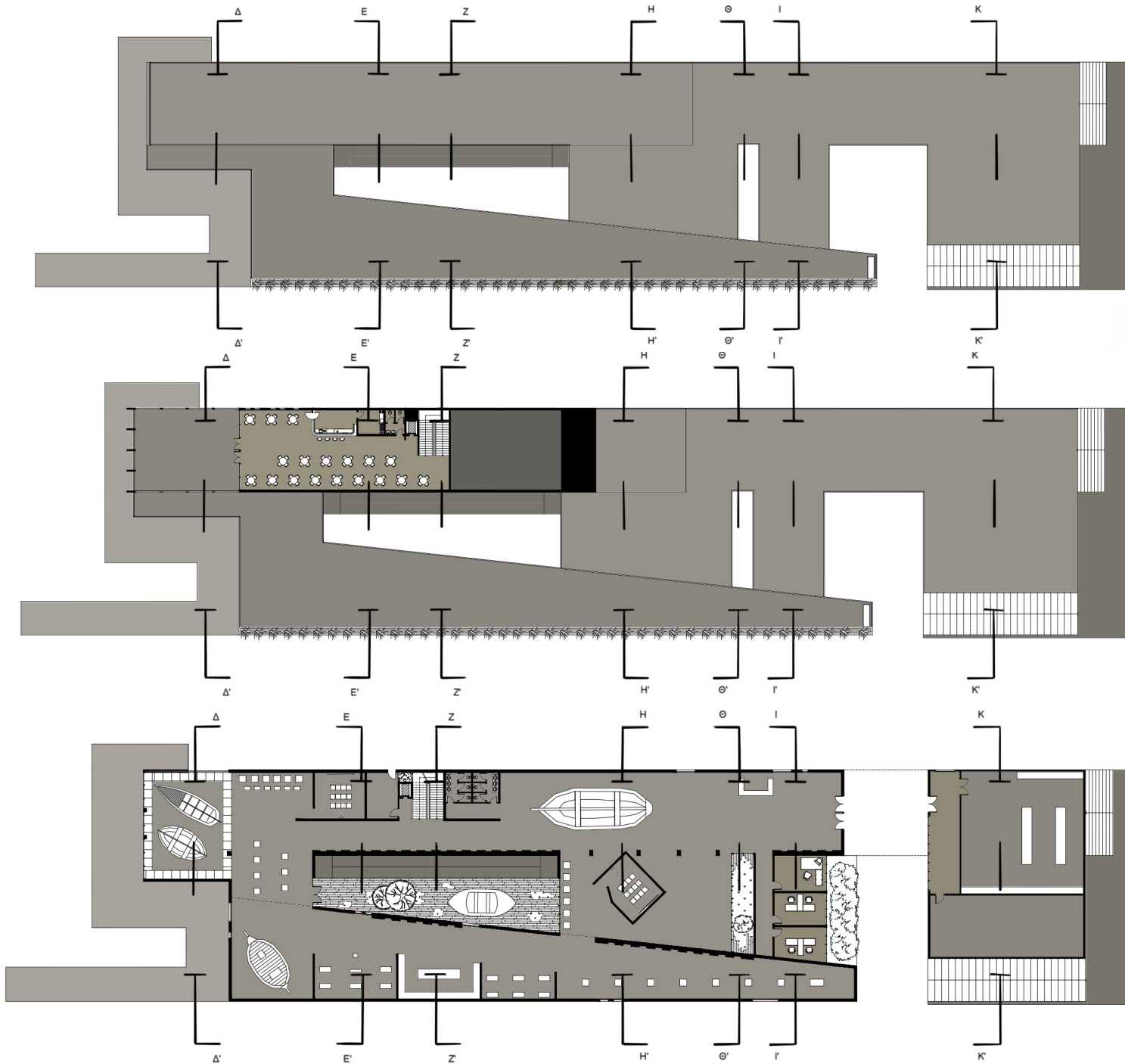

TOMH Z'-Z

TOMH E'-E

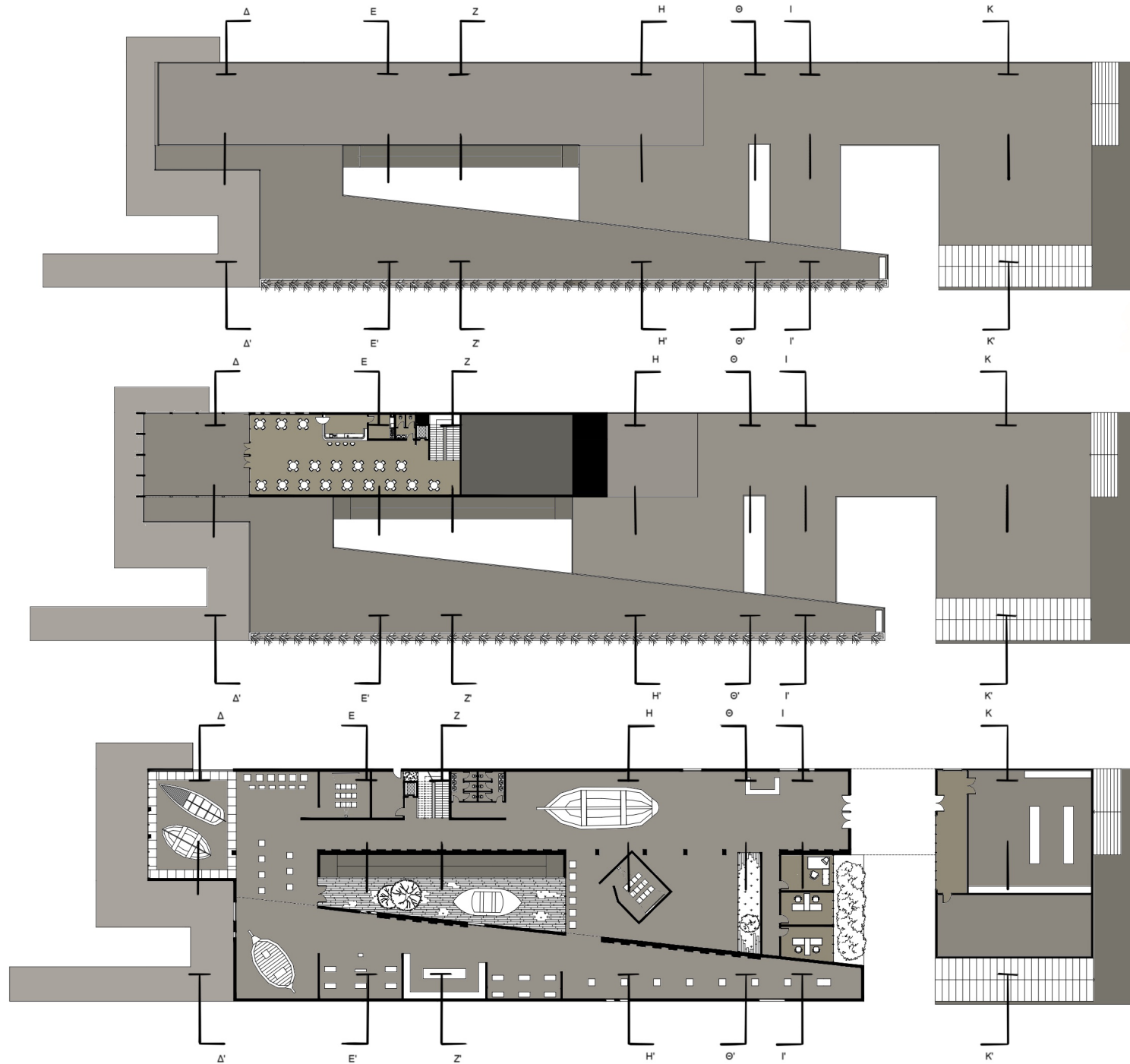

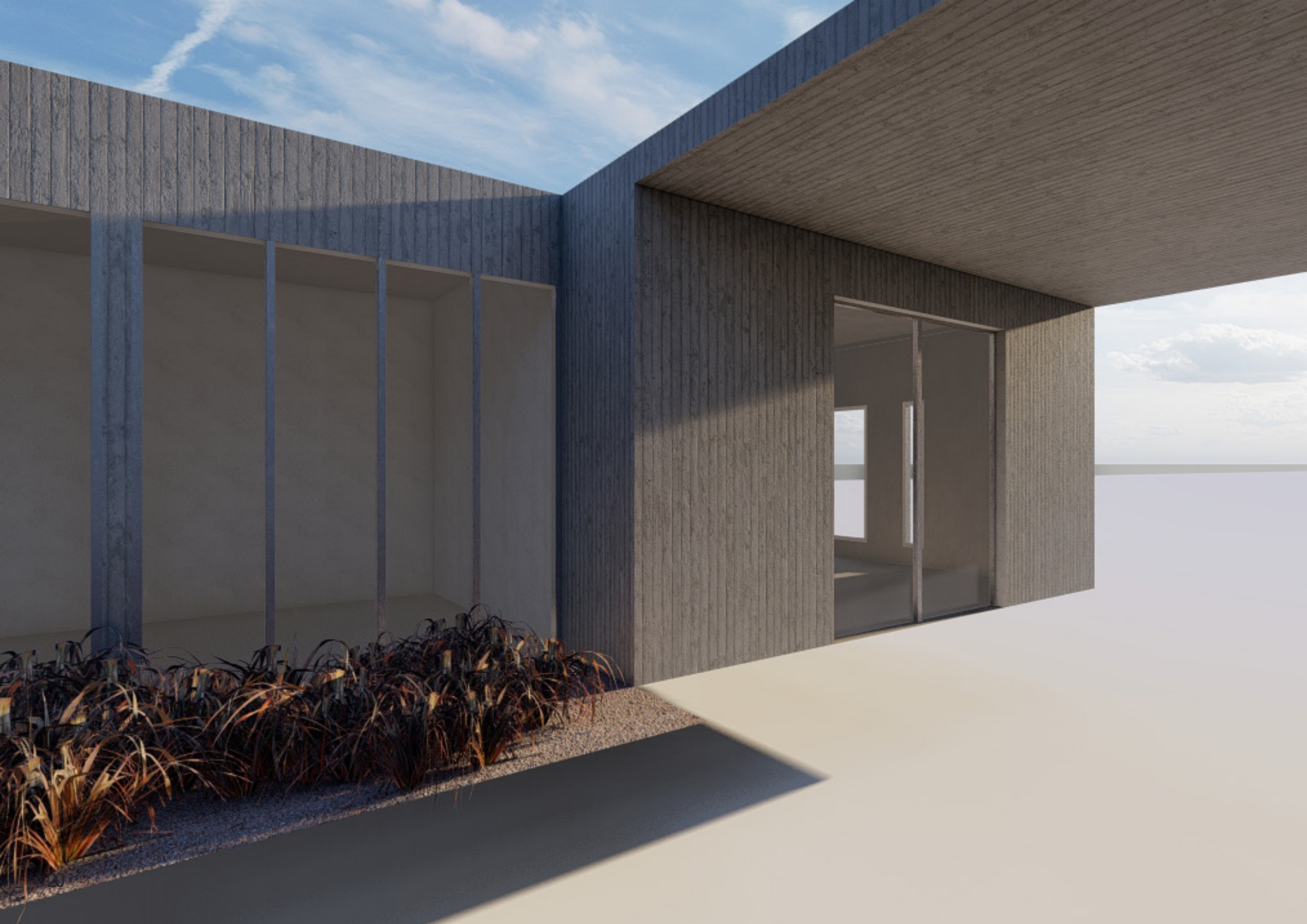

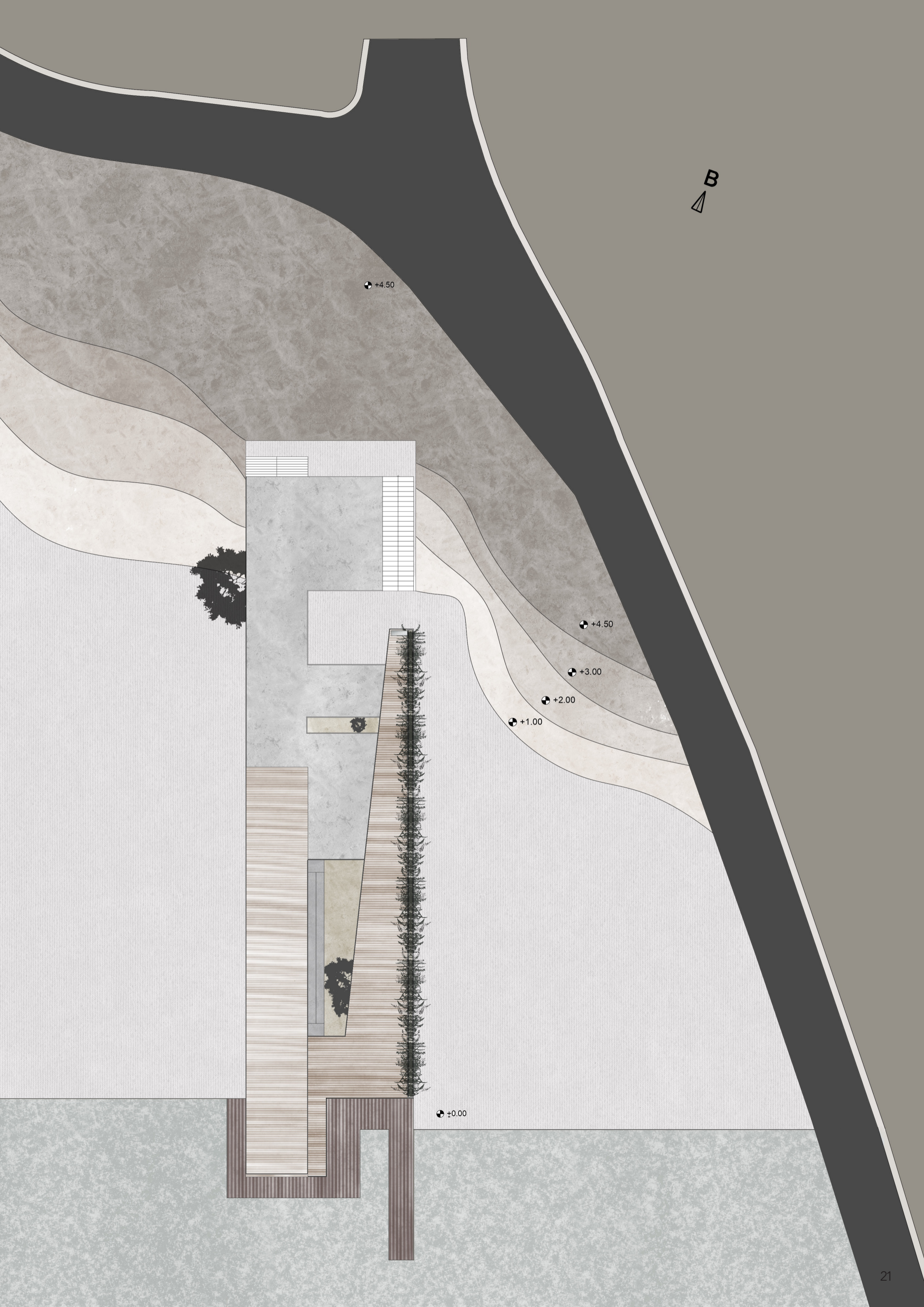
TOMH 0'-0

TOMH 1'-1

⊕ +4.50

⊕ +4.50

⊕ +3.00

⊕ +2.00

⊕ +1.00

⊕ ±0.00

ΝΟΤΙΟΔΥΤΙΚΗ ΟΨΗ

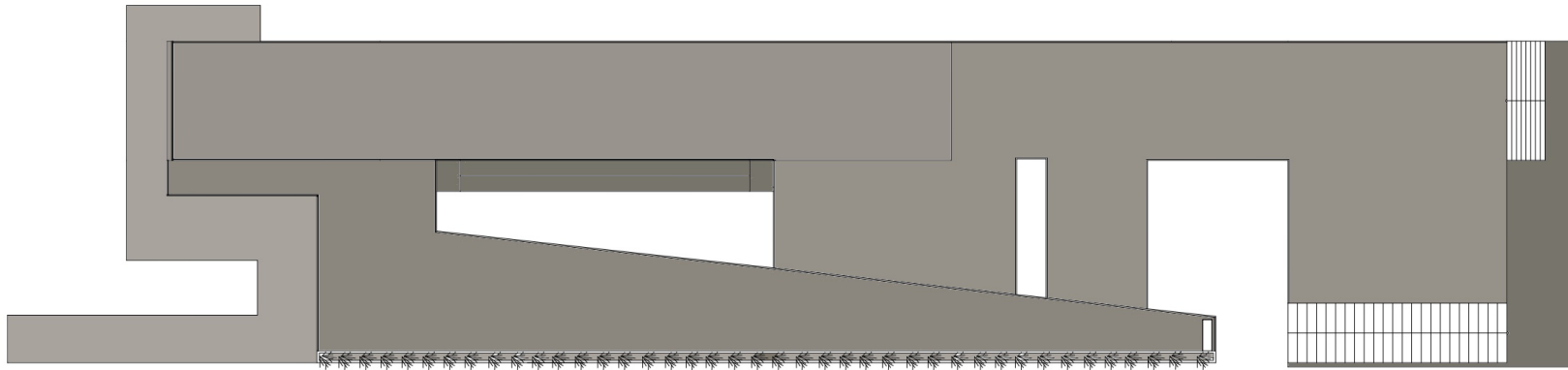

ΒΟΡΕΙΟΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΟΨΗ

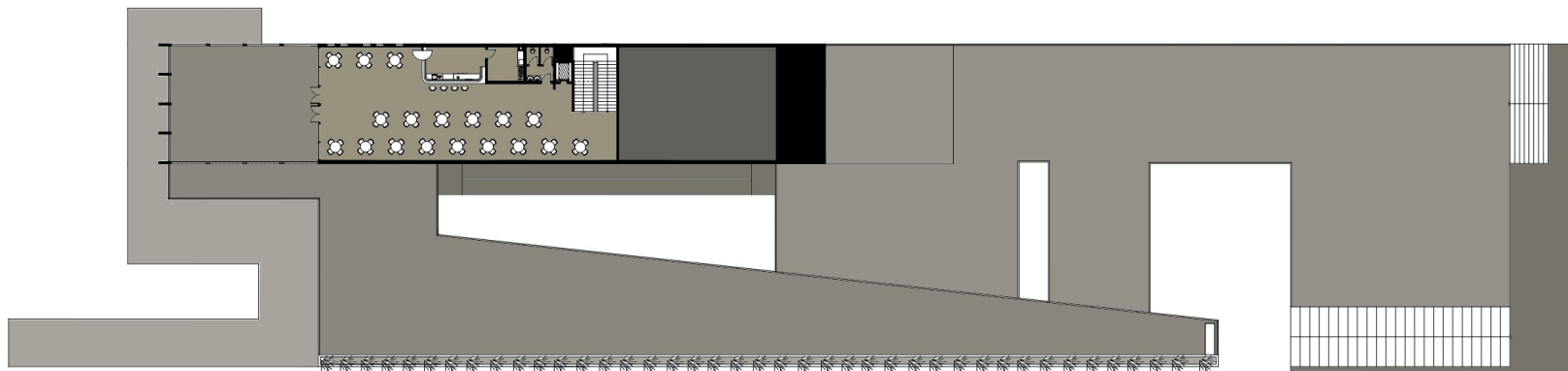

ΒΟΡΕΙΟΔΥΤΙΚΗ ΟΨΗ

ΝΟΤΙΟΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΟΨΗ

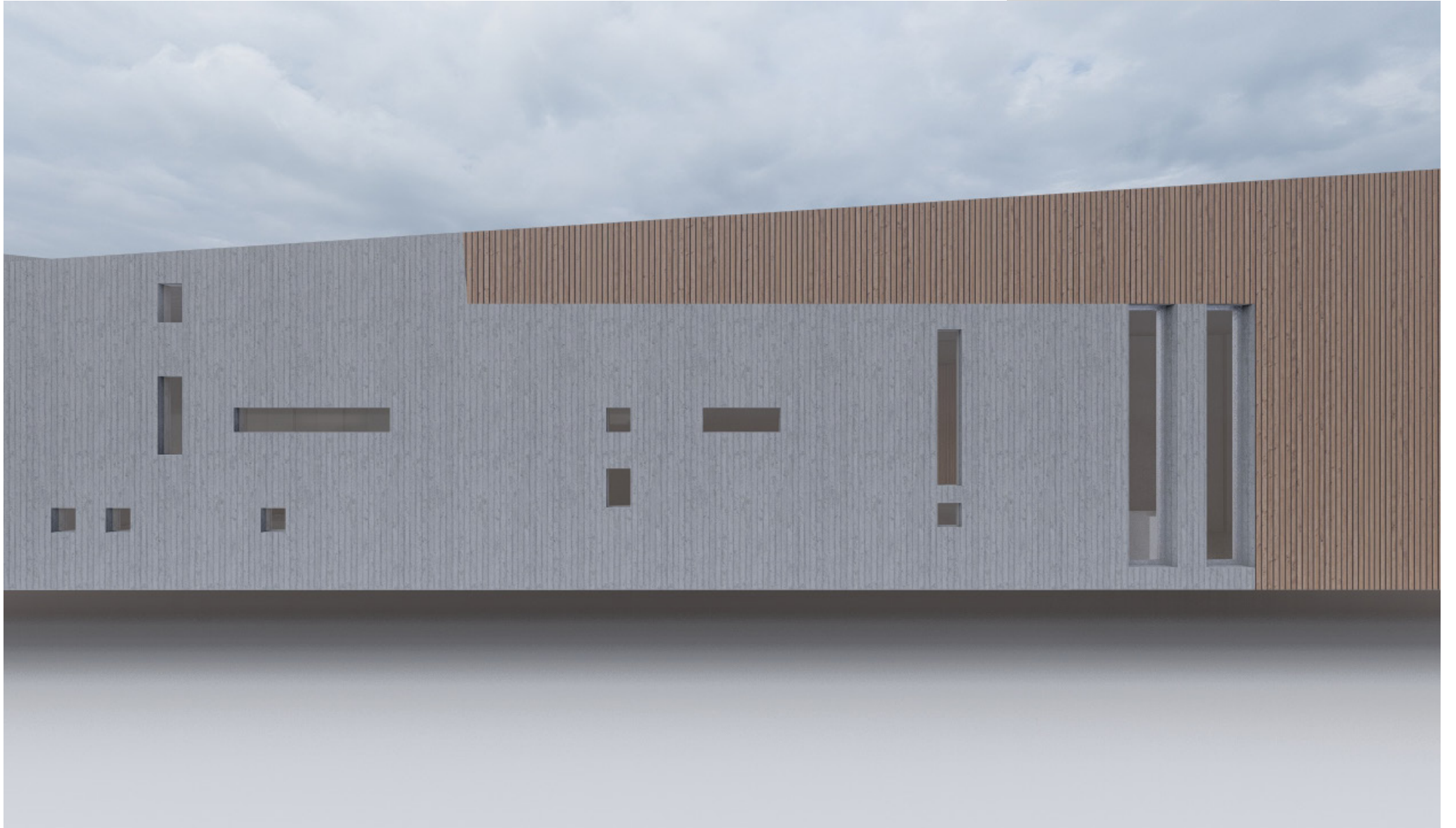

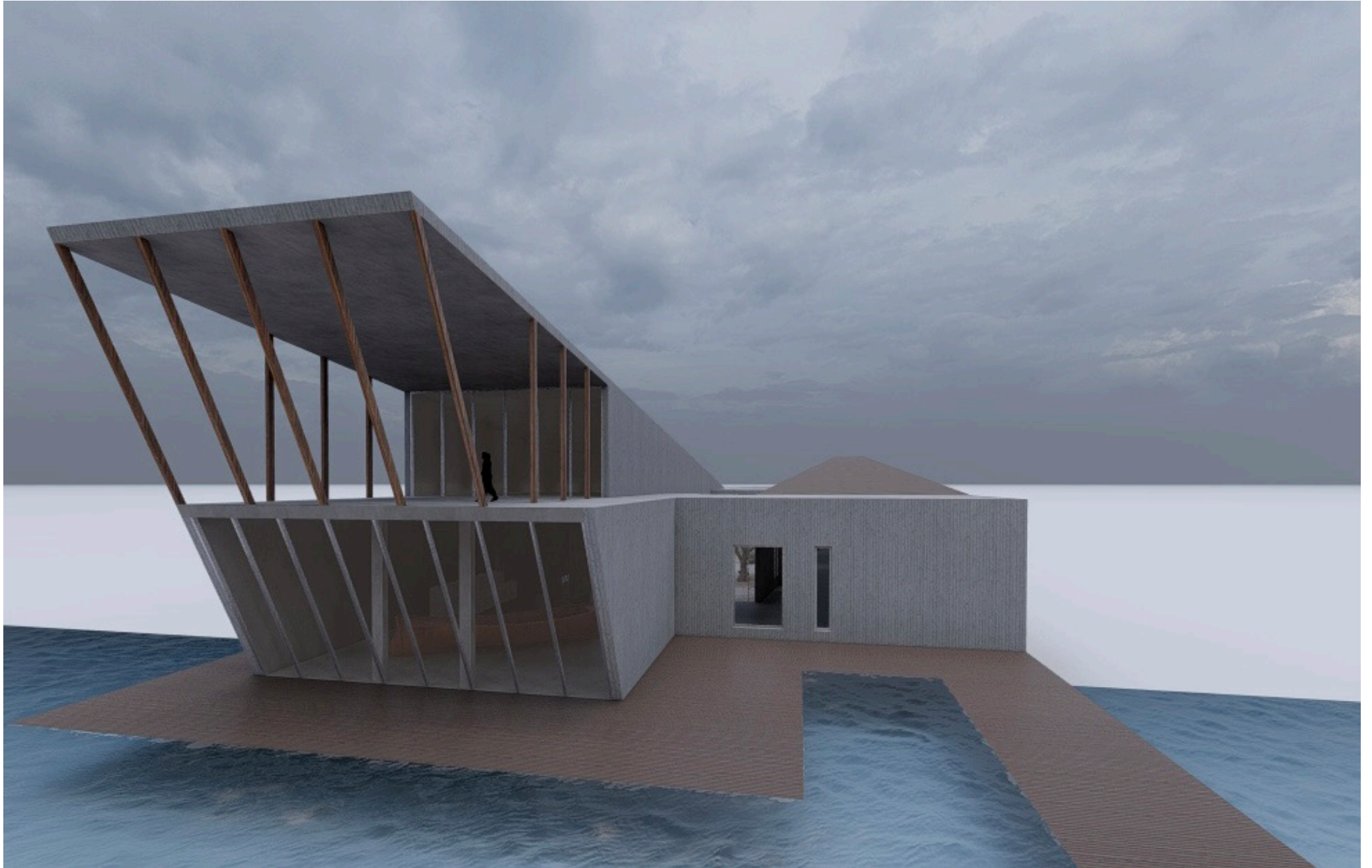
ΚΑΤΟΨΗ ΔΩΜΑΤΟΣ

ΚΑΤΟΨΗ ΟΡΟΦΟΥ

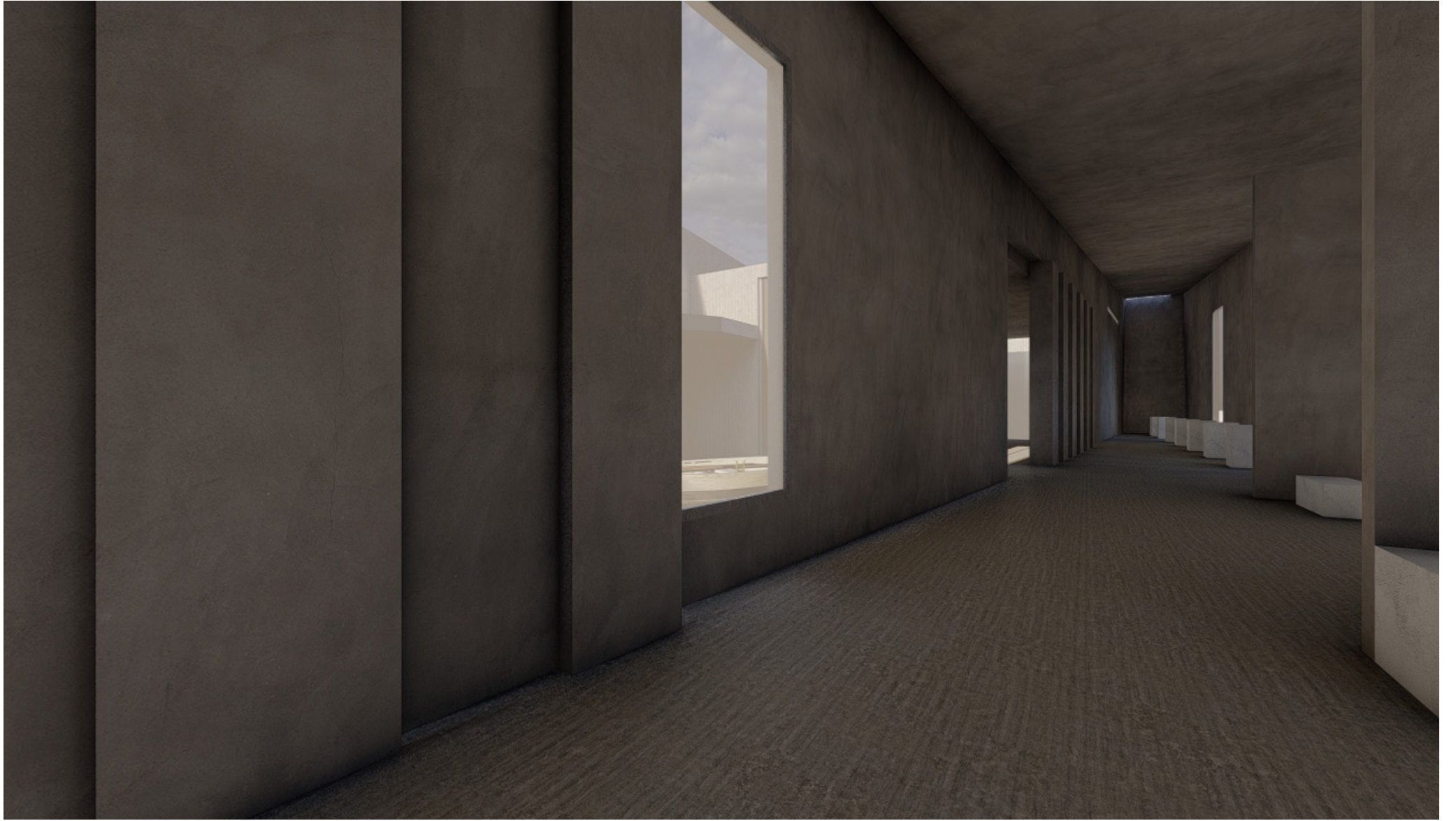

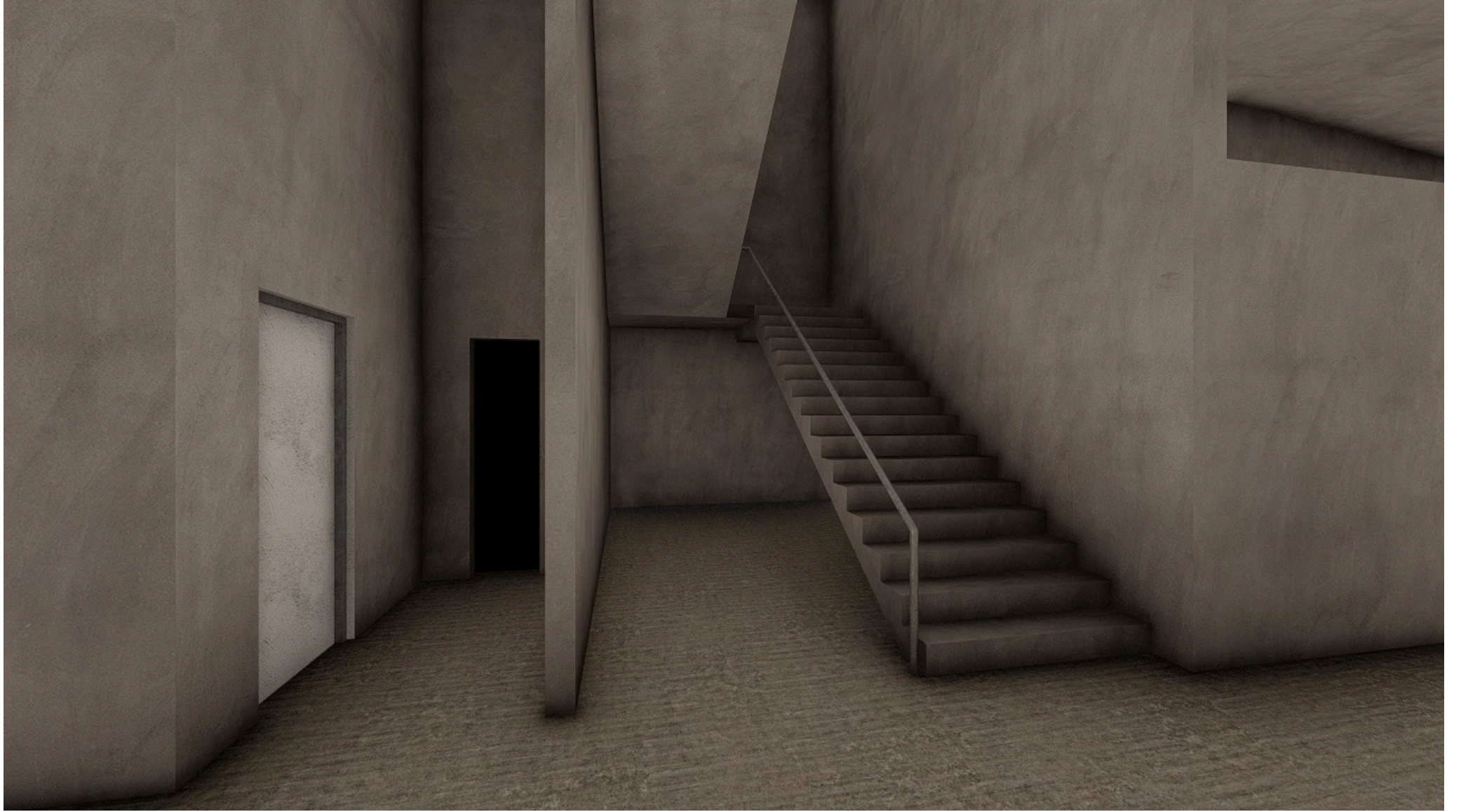

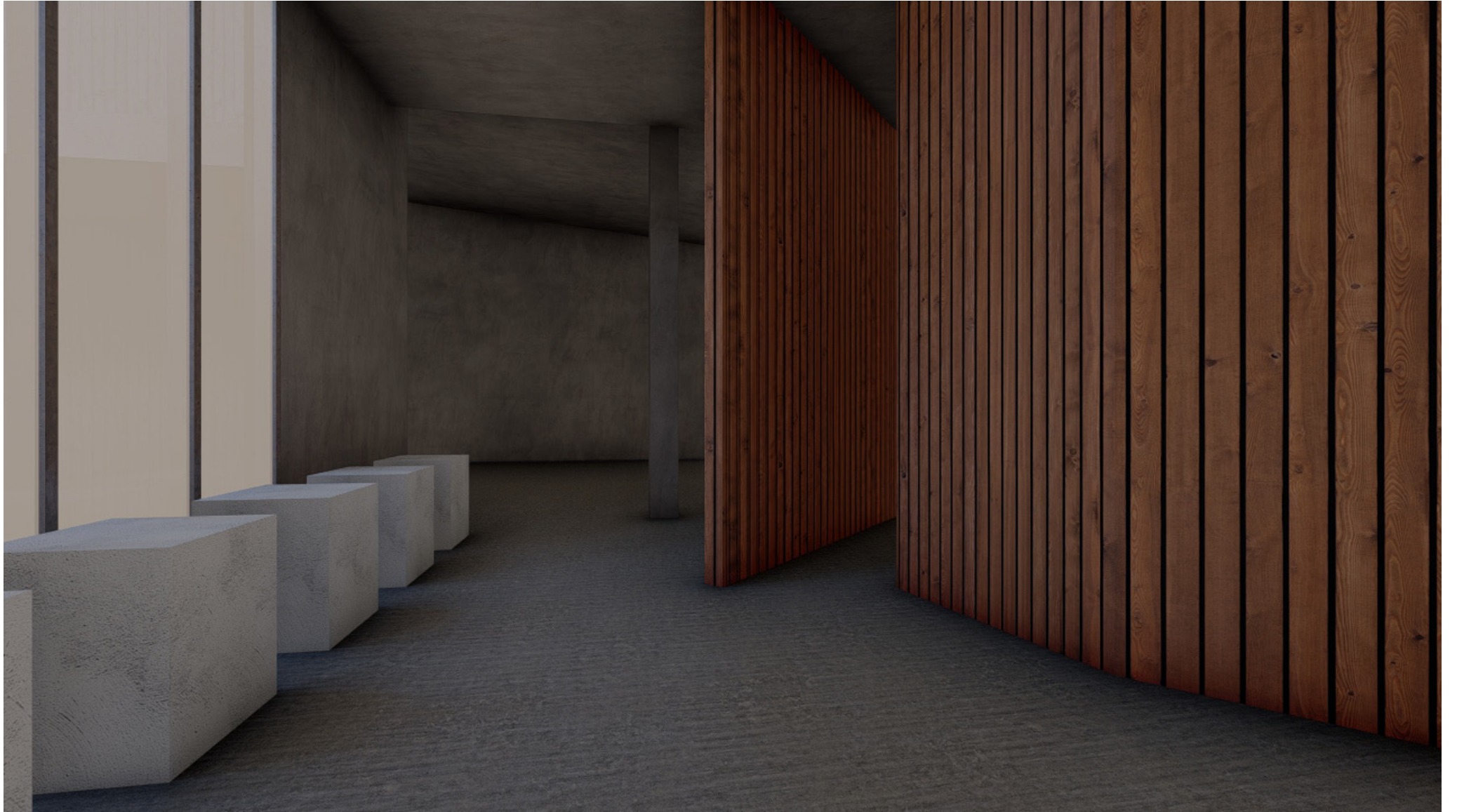

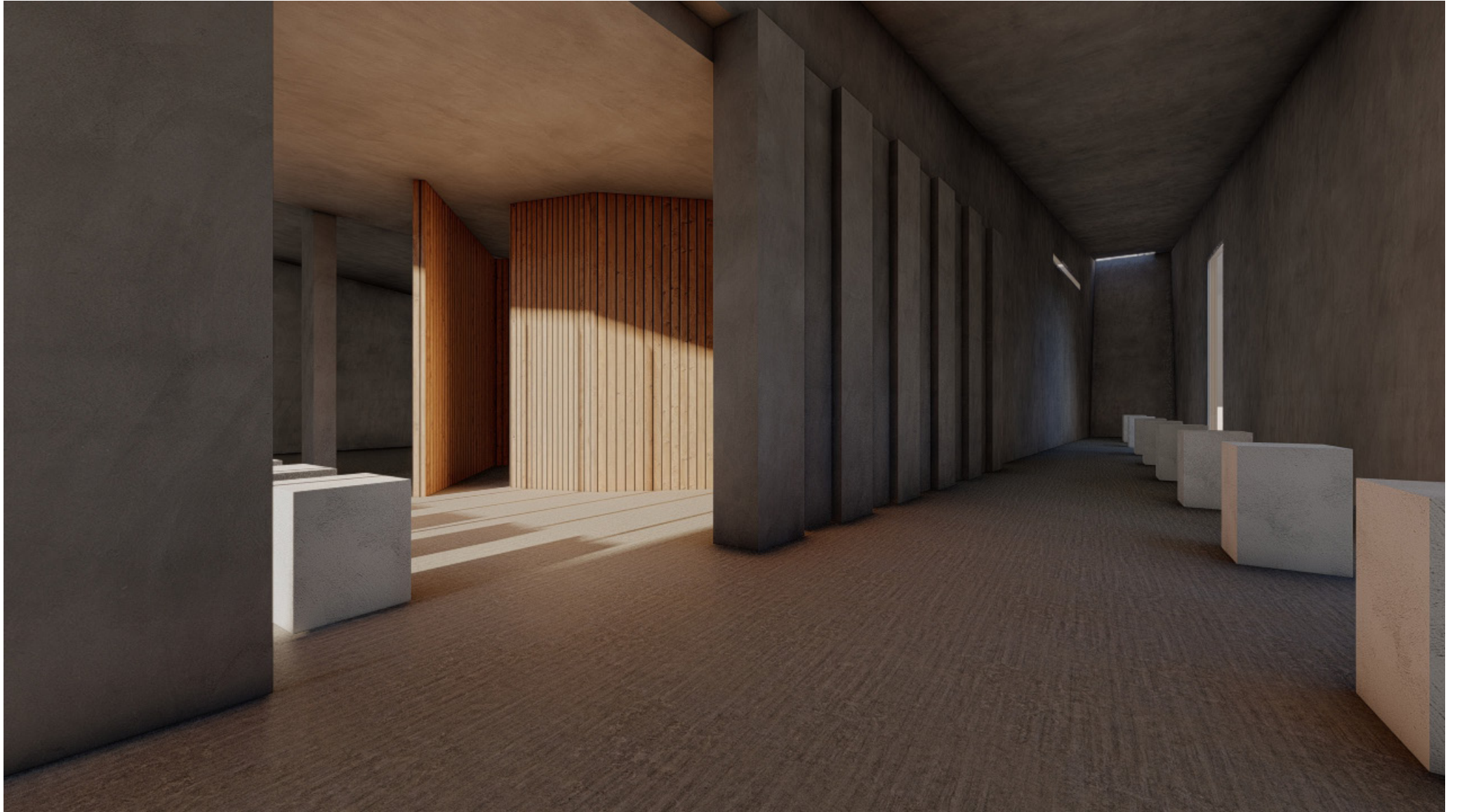

ΤΜΗΜΑ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
2022
ΠΕΤΡΙΔΟΥ ΕΛΕΝΗ
ΥΠ.ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΑΝΩΛΙΔΗΣ

